

Het Leerhuis (20 november)

Op 20 november a.s. wordt de volgende bijeenkomst van het Leerhuis gehouden.

Als leidraad en voorbereiding dienen de hoofdstukken 3 en 4 uit 12 artikelen over Israël, het vijfde boekje in de serie "Geloven op goede gronden".

Op deze avond zal ds. Lavooij ingaan op de onderwerpen van deze hoofdstukken:

"Israël in het belijden van de kerk en de Joods-christelijke dialoog: tweespraak of tweegesprek?"

Enkele gedachten uit hoofdstuk 3:

Onze kerkorde verwoordt haar belijdenis met een aantal geschriften uit verschillende tradities:

- De algemene christelijke kerk, waaronder de Apostolische geloofsbelijdenis en de geloofsbelijdenis van Nicea;
- De lutherse traditie met de Onveranderde Augsburgse confessie en de catechismus van Luther;
- De gereformeerde traditie met de catechismus van Heidelberg en van Genève, de Nederlandse geloofsbelijdenis en de Dordtse leerregels.

In deze belijdenisgeschriften komt Israël niet of nauwelijks voor. In de kerkgeschiedenis is Israël vaak veronachtzaamd en soms zelf verguisd. Aanpassing van deze belijdenisgeschriften is een onbegaanbare weg wegens de te verwachten discussies en de wens tot behoud van de historische context.

In de 19e eeuw pleitte de beweging van het Reveil, met de jood Isaac da Costa, voor het getuigende gesprek met de synagoge, in plaats van de drang tot bekering van joden. In de 20e eeuw hebben theologen als Miskotte, Van Ruler en Berkhof bijgedragen aan de doordenking van de relatie tussen kerk en Israël. In 1951 kwam in de Hervormde kerkorde het "gesprek met Israël" naar voren in plaats van "jodenzending". In de huidige kerkorde van de PKN wordt gesproken over de "onopgeefbare verbondenheid" met Israël. De kerk komt niet in de plaats van Israël, maar ziet zichzelf als een gemeenschap die mag delen in de verwachting die aan Israël geschonken is.

Naast de genoemde belijdenisgeschriften worden ook de Barmer Thesen, ontstaan na de opkomst van het Nationaalsocialisme in Duitsland, voor hedendaags belijden erkent. In Nederland stelde de theoloog J. Koopmans de Amersfoortse Thesen op, waarop de synode twee maal een "herderlijk schrijven" uitbracht in reactie op en in protest tegen de opkomende jodenvervolging.

Na de 2e wereldoorlog worden genoemd de "Fundamenten en Perspectieven van Belijden" (1949) en "Israël: volk, land, staat" (1970), geschriften met een belijdend karakter, waarin het zicht op Israël een duidelijke plaats inneemt. Het onderscheid tussen volk, land en staat roept echter wel voortdurend vragen op.

Enkele gedachten uit hoofdstuk 4:

Naar aanleiding van een artikel uit de kerkorde gaat het hier vooral over wat de betekenis is of kan zijn van het gesprek met Israël inzake het verstaan van de Heilige Schrift, in het bijzonder betreffende de komst van het koninkrijk van God. De relatie tussen kerk en synagoge is lange tijd zeer gespannen geweest, waarbij de kerk uitgesproken anti-judaïstisch was, wat zich zelfs uitte in vervolging of gedwongen bekering. Luther stelde zich in latere werken zeer hard op tegen de joden, waarbij hij zelfs verbanning, dwangarbeid, het verbranden van synagogen en een verbod op boeken bepleitte. Ook Abraham Kuiper zag het een taak om het jodendom te bestrijden, maar werkte dat uit op een geestelijke manier, door christelijke zending. Binnen pietistische stromingen had men meer oog voor de rol van Israël in de heilsgeschiedenis en was men relatief mild jegens joden, maar lag het accent toch ook op de noodzaak tot bekering van joden. Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw ontstond een belangrijke kentering in het denken over Israël. De aandacht verschoof van zending naar gesprek. Het gesprek veronderstelt gelijkwaardigheid, vertrouwen en een gemeenschappelijk belang en gedeelde interesse. De schrijver stelt dat het christelijk belang bij een gesprek over het algemeen groter is dan het joodse belang. Daarbij zijn wij als christenen gefascineerd door het wonder van de overleving van het joodse volk en de oprichting van de joodse staat. Het jodendom heeft echter het christendom niet nodig om zijn eigen religie te begrijpen. Er is ook enige verlegenheid om met hen te spreken over het koninkrijk van God, omdat dit wordt gezien als een poging om het gesprek te brengen op Jezus, de Messias. Om het gesprek niet een eenzijdig leergesprek te laten worden kan er beter over overeenkomsten worden gesproken dan over verschillen. Zoals het gemeenschappelijke doel als gelovigen in de God van Israël voor ons leven in een geseclariseerde samenleving.

De bijeenkomst van 20 november vindt plaats in de Eben-Ha'zerkerk aan de Zonnedaauw 8, Apeldoorn, aanvang 20.00 uur.

Vooraf en in de pauze is er koffie/thee. Ter bestrijding van de onkosten wordt aan het eind een collecte gehouden (richtprijs 2,- p.p.).

Ook op deze avond is iedereen weer van harte welkom, ook als u voor het eerst "aanschuift".